

SKRYTÝ MODLITEBNÍ ŽIVOT

Krev křesťanského života

David Martin MacIntyre

TRITON

TRITON
Praha / Kroměříž

David Martin MacIntyre

SKRYTÝ MODLITEBNÍ ŽIVOT

Krev křesťanského života

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

MacIntyre, David Martin

[Hidden life of prayer. Česky]

Skrytý modlitební život : krev křesťanského života / David Martin MacIntyre ; z anglického originálu The hidden life of prayer: The life-blood of the Christians... přeložil Václav Petr. -- Vydání první. -- V Praze : Stanislav Juhaňák - Triton, 2017

ISBN 978-80-7553-427-9 (pdf)

27-534.3 * 27-584.5 * 2-587.7 * 27-184 * 27-726.6 * 929-058.1

- křesťanská modlitba
- duchovní cesta
- duchovní zkušenosti
- Bůh a člověk
- křesťané -- 4.-19. století
- osobnosti -- 4.-19. století
- populárně-naučné publikace
- citáty

27-5 - Liturgie. Křesťanské umění a symbolika. Duchovní život [5]

SKRYTÝ MODLITEBNÍ ŽIVOT

Krev křesťanského života

David Martin MacIntyre

David Martin MacIntyre
SKRYTÝ MODLITEBNÍ ŽIVOT
Krev křesťanského života

Tato kniha ani žádná její část nesmí být kopírována, rozmnožována a ani jinak šířena bez písemného souhlasu vydavatele.

© Stanislav Juhaňák – TRITON, 2017
Translation © Václav Petr, 2017
Cover © Renata Brtnická, 2017

Vydal Stanislav Juhaňák – TRITON,
Vykáňská 5, 100 00 Praha 10,
www.tridistri.cz

ISBN 978-80-7553-427-9 (pdf)

*Když se modlíš, vejdi do svého pokojíku,
zavři za sebou dveře a modli se k svému Otci,
který zůstává skryt; a tvůj Otec, který vidí,
co je skryto, ti odplatí.*

MATOUŠ (6,6)

ŽIVOTOPISNÝ PROLOG

Je vskutku nezbytné doprovodit nové vydání *Skrytého modlitebního života* životopisným prologem. Koho jiného označit za muže modlitby, ne-li autora této knihy, ctihodného Davida M M'Intyra, jenž se již dočkal nebeské korunovace? Vždyť svůj život prožil před tváří Boží! Byli bychom však na omylu, pokud bychom jej považovali za člověka pohybujícího se v tak vysokých sférách, že by byl na tomto světě neupotřebitelný. M'Intyre představoval mystika praktického. Podobně jako Mojžíš, i on sestoupil z hory, na níž rozmlouval s Bohem, a se zářící tváří, obdařen božskou mocí, se stal velkým vůdcem zástupů.

Jeho narození a znovuzrození

Autor této a mnoha dalších knih se narodil jako syn faráře ve vesničce Monikie ve skotském hrabství Angus v roce 1859. O svém raném dětství sám říká: „Vyrůstal jsem v křesťanské domácnosti – jako obyčejné dítě, jež mělo přiměřený smysl pro to, co se má a nemá, a nedopouštělo se přílišných prohřešků. Nevzdálil jsem se z ‚ovčince Božího‘, a přesto jsem si byl často až bolestně vědom toho, že jsem do království Boží lásky ještě nevstoupil.“

Již záhy zasvětil život hledání Boha, aby v letech příštích pochopil, že Bůh hledá jeho. Kýžený cíl nebyl nikterak vzdálený, neboť jako světelný paprsek se mu

již záhy vpálila do vědomí pasáž: „Věř v Pána Ježíše, a budeš spasen ty i všichni, kdo jsou v tvém domě.“ Něžné chlapcovo srdce se od té chvíle neodvolatelně oddalo Pánu.

„Neprodleně, aniž bych váhal byť i jen na okamžik, jsem svou duši svěřil Kristu a dosáhl klidu a pokoje. Od té doby jsem nikdy nepochyboval o tom, že Pán jedná v mém zájmu. Navenek prakticky žádný rozdíl nena-
stal, ale změna, k níž došlo v mém nitru, byla obrovská. Začal jsem se ze svého Boha Spasitele radovat a pocít útěchy, který mi ona šťastná chvíle přinesla, mě již nikdy neopustil. Navzdory tomu, že s lítostí vzpomínám na častá zklamání, jimiž jsem bezpochyby zraňoval Vykupitelovo srdce, po většinu života mi byl Bůh radostí a štěstím. S důvěrou očekávám, že nepromarním ani vteřinu jara své první lásky a dočkám se věčného léta.“

Počátky studia

Centrem jeho akademické kariéry byl Edinburgh. Ještě za studentských let se stal pod vedením dr. Kelmana, otce proslulého kazatele z edinburského kostela sv. Jiří, misionářem kostela sv. Jana v Leithu, severním obvodu Edinburghu. M'Intyre pak získával krátké zkušenosti na různých místech – v Dundee, ve Willesden a v londýnské Drury Lane, aby mu posléze bylo svěřeno vedení misie v Anglii, známé jako English Presbyterian Extension Church a působící v College Parku v Kensal Rise na severozápadě Londýna. Dva roky svědomité práce rychle uplynuly a zapálený student se vrátil do Edinburghu, aby tam dokončil teologická studia.

Rozrůstající se sbor na mladého misionáře nicméně nezapomněl. Během jeho pobytu v Edinburghu se londýnská presbyteriánská rada starších rozhodla udělit misii v College Parku status regulérního církevního sboru pod vedením prozatímního kazatele a hodlala tuto funkci svěřit M'Intyrovi. Snem mladého muže byla venkovská farnost, ukázalo se však, že osud mu určil něco jiného. Delegace, jež za ním přišla a představila se jako „skupinka mužů, jejichž srdcí se dotkl Pán“, jej dojala. Tím se započala jeho profesionální kariéra. David M'Intyre byl ordinován na kněze v kostele College Park Church v Londýně v roce 1886.

Kazatelská činnost

Plných pět let zůstal v Londýně. Teprve v roce 1891 byl povolán stát se kolegou a následovníkem ctihodného dr. Andrewa A. Bonara, jehož vliv tehdy dosahoval zenitu. Finniestonský kostel fungoval jako pařeniště evangelismu. Posílen touhou svého srdce se kazatel-učedník David M'Intyre rozhodl nabídku přijmout. Učinil tak pod tlakem okolností a vševedoucí prozřetelnosti Boha, jemuž již dříve bezvýhradně zasvětil celý život.

M'Intyrovo a Bonarovo partnerství trvalo krátce, zhruba patnáct měsíců. Přervalo je úmrtí staršího kazatele. Život se však neměří časem. Toto období zanechalo v mysli a duši mladšího muže hluboké dojmy. Zůstal ve svém výjimečném stádečku jediným pastýřem, pevně rozhodnutým kráčet v požehnaných šlépějích milovaného kolegy.

Téměř dva roky po smutném odchodu Andrewa A. Bonara se David M'Intyre oženil se třetí dcerou svého zesnulého kolegy, Jane Christian Bonarovou. Spojení těchto dvou lidí se šťastně osvědčilo. „Pro mne,“ pravil o manželce v její přítomnosti při oslavě jubilea, „je andělem Božím.“ Sdílela s ním život až do konce a přežila jej asi o dva roky.

Jako jediný kněz finniestonského kostela se M'Intyre vypracoval v ideálního pastora a pověstného kazatele. Nikdy z něho nevyrostl výtečný řečník či veřejná celebrita. Na tuto dráhu se vlastně ani nepokusil vydat. Hodnoty spatřoval v něčem jiném. Důraz kladl na zbožný výklad živoucího Slova. Čerpal vždy ze zdrojů hlubokých, zásobovaných svěží vodou. Přednášel tiše, dokonce s monotónní intonací, avšak přesvědčoval zřejmou upřímností mysli a ducha. Vytríbeným obsahem projevu cílil k jádru věci a uspěl tam, kde jiní, obratnější a květnatější řečníci selhávali. Jeho kazatelská činnost ve finniestonském kostele, Bohem převelice požehnaná, pokračovala od roku 1891 až do roku 1915, kdy se, stejně jako jeho vynikající kolega, reverend William Simpson, MA, stal kazatelem emeritním.

Rektorem biblického institutu v Glasgow

Ještě za svého působení ve Finniestonu přijal dr. M'Intyre v roce 1913 nabídku vedení Glasgowského biblického institutu (Glasgow Bible Training Institute) a nahradil ve funkci rektora dosavadního Johna Andersona. Ukázalo se, že je nemožné zvládnout beze zbytku oba úřady najednou, a tak v roce 1915 přijal titul čestného

hlavního kazatele ve Finniestonu a veškeré své síly napřel do vzdělávání a výcviku studentů pro domácí i zahraniční misijní činnost. Této práce se dr. M'Intyre zhostil více než znamenitě.

Během doby, kdy zastával úřad rektora, absolvovala tuto vysokou školu více než tisícovka studentů. Většina z nich mířila do zahraničních misí. Osobně jsem se s panem rektorem seznámil tak, že mi nabídl místo externího lektora v oboru biblické a systematické teologie. Bylo to asi pět let předtím, než jsem pod jeho vedením ukončil nejvyšší vzdělání. Dr. M'Intyre byl ideálním vedoucím pedagogického sboru.

Své kolegy neustále ubezpečoval, jak je jim za jejich spolupráci neobyčejně zavázán. Stěží nám dal kdy najevo, jak moc jsme zavázáni my jemu. Měl rád svůj šálek čaje o jedenácté, a když jsem jako lektor pracovně zavítal do Institutu, vybízel mě, abych mu dělal společnost. Tehdy jsem měl příležitost ocenit jeho decentní smysl pro humor. Byl to nejsympatičtější člověk, jakého jsem kdy potkal. Jeho nejčastější věta zněla: „To je mi ale líto.“ Studenti jej milovali. Pečoval o všechny jako otec. Možná je rozmazloval, ale jeho neobyčejnou velkorysost jsme nemohli neobdivovat a neobhajovat.

Výročí jeho kazatelské činnosti

Kazatelské jubileum ctihodného reverenda Davida M M'Intyra, DD, se slavilo ve finniestonském kostele v květnu roku 1936. Byla to velká sláva, panovala atmosféra prosycená radostí a díkůvzdáním.

Sešli se tu přátelé ze širokého okolí, aby mu vzdali zasloužený hold. Nejctihodnější lord Maclay, PC, LLD., JP, mu jménem celého shromáždění, světa viditelného i neviditelného, věnoval šek na 500 liber šterlinků. Poté byla přečtena prostá nevyumělkovaná řeč, jejíž text by se dal zasadit do zlata. Obsahovala i následující památnou pasáž:

S radostí musíme konstatovat, že jste svým kazatelským vlivem značně přesáhl hranice milovaného Finniestonu. Ve všech církevních sborech jste vysoce ceněn jako Bohem stvrzený evangelista, jako učenec a teolog znalý ústředních pravd Božích, jako organizátor modlitebních kroužků mezi lidem Božím a jako spisovatel, jehož užitečné knihy zaujaly široký okruh čtenářů, za což vám glasgowský senát s hrdostí a uspokojením udělil titul doktora teologie.

Onoho večera byla vyřčena řada čestných uznání. Pokorný oslavenec pak přednesl pamětihodnou řeč, v níž odhalil podrobnosti ze svého života a prozradil obecně známé i neznámé rysy svého charakteru. Chválou ostatních ani trochu nešetřil. Nejdojemněji zapůsobil závěrečnými slovy: „Má kazatelská činnost se nyní musí chýlit ke konci. Vstoupil jsem do sféry, jež se dotýká hraničního přechodu do Královy země, v níž se, jak nás upozorňuje John Bunyan, neustále obnovuje smlouva mezi Nevěstou a Ženichem. Je to smlouva nezištné milosti, neboť spasení nejsme skrze spravedlivou práci, kterou jsme vykonali, nýbrž skrze Jeho

milosrdenství. Spoléhám na Jeho slovo a Jeho dokonané dílo.“

Dr. M'Intyre – člověk

Kazatelské jubileum se slavilo v roce 1936. Dr. M'Intyre se odebral na slávu Boží 8. března 1938. Posel, který jej povolal, o sobě dával již delší dobu vědět. Zdraví dr. M'Intyry bylo zřetelně chatrné, dostavovaly se těžké záchvaty bronchitidy. Přesto se mužně chopil opratí a řídil své záležitosti až do samotného konce. Přál si zemřít ve službě.

Vždycky zachovával klid a vyrovnanost. Jen jedinkrát jsem jej zažil rozrušeného: ve chvíli, kdy mu řekli, že by měl zvážit odchod do důchodu, a kdy hrozilo, že by musel veškerou práci ukončit. Na tomto muži byla na první pohled patrná především jeho pracovní nezdolnost a neúnavnost. Absurdnost této jeho stránky bila do očí, když ostatní začal upozorňovat, aby byli opatrní a více odpočívali. Bible se mu stala farností, kterou procházel křížem krážem uctivým učeným krokem. Měl mimořádný smysl pro detail, vybaven spíše myslí analytickou než syntetickou, vzácné nadání duchovního vhledu a téměř tajuplnou schopnost vystihnout lidskou povahu.

Navzdory svým slušným vlohám pro funkci řídicího pracovníka a schopného obchodníka spatřoval skutečné hodnoty jinde, ne v tomto světě. Byl loajálním duchovním, nikoli klerikem. Jako neohrožený teolog spolehlivě a neochvějně hájil základy evangelikalismu, ne však zpátečnictví či tmářství. Z doktrinnálního hlediska

je možné dr. M'Intyra považovat za pokrokového konzervativce, ale nedal by se zařadit do žádné teologické škatulky. Jeho konkrétním učením byl komplexní Nový zákon jako takový. Není ani třeba dodávat, že zřetelně vyčníval jako muž žijící modlitbou. Chodil s Bohem a rozmlouval s Bohem.

Jako spisovatel po sobě zanechal rozsáhlé dílo. Sám byl náruživým čtenářem, v podstatě milovníkem knih. Jeho osobní příspěvek k biblické a devocionální literatuře nepřestáváme obdivovat. Kromě svěžích dopisů z mnoha zemí, o nichž dr. M'Intyre tak laskavě psal, udržují jeho jméno ve známosti jeho četné knihy, jejichž mystický duch dodnes mocně působí na tisíce vděčných čtenářů.ⁱ

PŘEDMLUVA

Vzhledem k příležitosti¹ vyjádřit, komu bych rád tuto knihu věnoval, dovoluji si zde uvést ctěné jméno dr. Andrewa A. Bonara a vzpomenout vroucí zbožnost charakterizující ty, kteří s ním byli ve službě Kristu spojeni nejdůvěrněji.

Deník a dopisy Andrewa Bonara, patřící dnes již ke křesťanské klasice, jsou patrně nejlepším pojednáním o soukromé modlitbě vůbec. Původně byla kniha zamýšlena jako záznam nejvýznamnějších momentů Bonarova života, ale nakonec se prakticky výhradně proměnila v nástroj k zaznamenávání a testování jeho modliteb.

Ve čtvrtek 4. prosince 1856 byl pan Bonar uveden do úřadu duchovního pastýře finniestonského kostela v Glasgow. Večer téhož dne nově vyjádřil svoje pocity ohledně významu modlitby: „Pán mne naplnil touhou a přesvědčením, že stejně dlouhý čas, který trávím s lidmi na veřejnosti, musím trávit s Ním o samotě.“

O pár měsíců později napsal: „Téměř deset dní jsem se modlil jen s nesmírnými obtížemi a moje houževnatost doznala značného úpadku. S pomocí Pána, jenž mi dodal sílu, jsem se vrátil k původní praxi: modlitbě a kontemplaci Slova věnuji nejméně tři hodiny denně.“

K prvnímu jubileu si zapsal: „Zítřka mám v úmyslu strávit modlitbou v kostele většinu dne. Pane, pomáhej mi.“ Později zjišťujeme, že si v každém měsíci vyhradil k modlitbě a půstu vždy jeden celý den. Jeho zbožnost

přetékala ze všech stávajících koryt. Věty následujícího typu ukazují, že se řídil vlastními směrnicemi: „Večer jsem pociťoval nejtrpčí zármutek nad apatií zdejšího kraje. Ti lidé zemřou! Zemřou! A ani se nad sebou nezamyslí. Nemohl jsem usnout, musel jsem na to myslet. S nářkem a přerývaným sténáním jsem volal Pána.“

Další jeho postřeh: „Měl bych započítávat dny ne podle toho, co jsem získal z hlediska prospěšnosti, ale podle možností modlit se ve víře a opřít se o Boha.“ Jindy podotýká: „Modlitba by si měla vydobýt prostor sama“; a opět: „V obdobích, kdy je člověk ve víru práce, zaneprázdněný dokonce i chvályhodnými činnostmi, se Satan často chopí příležitosti a klade modlitbě do cesty překážky.“ Cituje Johna Flavela: „Dábel si je vědom, že jedna hodina sblížení a vřelé rozmluvy s Bohem v modlitbě mají tu moc strhnout stavbu, kterou ďábel budoval, mnohdy v potu tváře, celý rok“; a ze své vlastní zkušenosti dodává: „Jako čejka chocholatá mi Satan odvádí pozornost od podstatných záležitostí (modlitby a družení se s Bohem) neustálými poukazy na něco, co souvisí s jinými oblastmi mé práce..., čímž jsou často nenávratně ztraceny nejnadějnější okamžiky dne a s nimi i příležitosti k ,modlitbě a účasti na proměně Páně.“

Za příležitost k „podnikání s darem modlitby“ považoval zejména svou dovolenou. „Uvědomuji si,“ píše pan Bonar, „že Mistr poukazuje na nutnost nepolevujícího čekání na Boha, jež nám pobyt na venkově umožňuje.“ Během plavby do Ameriky, kde se zúčastnil Northfieldské konference – ale i během plavby zpáteční –, využíval příležitost „modlit se na lodi několik

hodin denně“. Často se uchyloval na ostrov Mull. Píše o tom: „To nejlepší, co na tomto tichém ostrově nalézám, jsou vhodné příležitosti k modlitbě.“

A když pan Bonar čas od času hodnotil svou kazatelskou činnost, ze všech věcí, jichž litoval, jej nejvíce rmoutily nevyužití příležitosti k modlitbě: „Moje srdce mě napomíná, že dosud nejsem jako Epafras, jenž ‚se ve svých modlitbách namáhá‘.“ Jindy prohlásil: „S děsivým selháním jsem konfrontován na každém kroku, např.: ‚Až dosud jsi o nic neprosil v mém jménu [říká Pán]‘; ‚Trpím nouzí o modlitbu v náležitě míře a způsobu‘; ‚Mám téměř ochromující pocit, že jsem se v uplynulých dnech dopustil hříchu opominutí. Kéž bych se modlil víc‘; ‚Ach, kéž bych se modlil stokrát častěji!‘“

Nejspíš nejdůvěrnějším spolupracovníkem dr. Bonara byl Robert Murray McCheyne. Jeho modlitební život byl téměř příslovečný. Dr. James Hamilton o něm napsal: „Oddával se modlitbám. Podobně jako jeho požehnaný Mistr, i on často vstával dlouho před rozedněním a trávil čas zpěvem žalmů a chvalozpěvů a devocionálním čtením Slova, jež v hojnosti dlelo v jeho nitru. Jeho procházky, projížďky a poutě posvěcovala modlitba... Nic na světě tolik nemiloval, jako uchýlit se na osamělé místo a modlit se; a zchátralá kaplička v Invergowie a mnohá další odloučená místa v okolí Dundee si oblíbil jako útočiště, na nichž se často a s nadšením oddával osvěžujícímu spojení s Bohem. Jen zřídka jsme se mohli setkat s někým, kdo se modlil velice konkrétně a zároveň nesmírně uctivě, či s někým, v jehož přiznání hříchů se mísilo tvrdé opovržení sebou samotným s velkou synovskou láskou. A nyní, když

„Mojžíš, můj služebník, zemřel“, patrně nejtěžší ztrátou, kterou utrpěli jeho bratří, jeho lid a země, je ztráta jeho přímluvy.“

Jen pár měsíců před smrtí pan McCheyne zdůraznil některé úvahy týkající se knihy *Reformace skrytou modlitbou*. „Musím,“ píše, „trávit ve spojení s Bohem co nejméně hodin denně. Je to moje nejušlechtilejší a nejplodnější zaměstnání a není na místě ho jakkoli upozadovat.“ Tento spis o osobní reformaci zůstal zjevně nedokončený. „A nyní,“ dodává životopisec, „už poznal všechno a svět poznal jeho.“

A je třeba zmínit i dr. Moodyho Stuarta, nesmírně oblíbeného přítele. O něm životopisec píše: „Dr. Moody Stuart byl mužem modlitby nade všechny... Modlil se neúnavně... Vždy se modlil všemi způsoby a vznášel snažné prosby v Duchu, vytrvale a houževnatě soustředěný. Cítil, že nic není tak bezvýznamné, aby to nemohl v modlitbě předestřít Bohu, a že nic není tak velevýznamné, aby o to nemohl poprosit v Ježíšově jménu... Modlitbu měl jako svou druhou přirozenost.“ Sám se přiznal: „Musím říci, že nepomine jediný den, aniž bych nepopatřil na krásu Páně a nebyl znovuzrozen Jeho milostí. Obvykle mě Pán provází po většinu dne a denně mi umožňuje nový vhled do hloubky a svobody Své lásky, odsouzení hříchu a kajícího ducha, v němž nalézám hojnost míru, pokoje a odpočinku.“ V souhlasu s pravidly, jimiž se řídil ve svém vlastním modlitebním životě, ostatním doporučoval: (a) Modlete se, dokud se vám daří modlit, (b) modlete se, dokud si uvědomujete, že je vám nasloucháno, a (c) modlete se, dokud neobdržíte odpověď.

Dalším skutečně věrným druhem byl dr. A. N. Somerville, který si v rámci práce se svou kongregací zvykl „chodit do kostela sám, procházet mezi lavicemi, předčítat jména lidí, kteří v nich sedávají a angažovat je pro modlitbu k Bohu.“ Jakmile jeho srdce zachvátil a ovládl misionářský hlad, obvykle před sebou rozložil atlas a modlil se za lidi všech států, národností a jazyka. A z křesla rady starších nabádal ostatní členy, aby se věnovali přímluvné modlitbě s větším nadšením a silnější vírou: „Nejvýznamnější a nejúspěšnější služebníci, jež kdy Kristus měl, rozdělovali svoje povinnosti do dvou oblastí – ‚My pak budeme i nadále věnovat všechn svůj čas modlitbě a kázání slova.‘ Co byste řekli na rozdělení dvanácti hodin našeho dne na šest hodin modlitby za evangelium a šest hodin kázání Slova? Umíte si vůbec představit, jakého účinku by tím bylo dosaženo v dnešním světě, kdyby se tak chovali všichni služebníci Kristovi?“

O Williamu C. Burnsovi, dalším spolubojovníkovi, se říká: „Celý jeho život byl doslova životem v modlitbě a veškerá jeho kazatelská činnost sérií bitev na krvi potřísněné slitovnici.“ Již velmi záhy na své kazatelské dráze dospěl k následujícímu názoru: „Velkou a zásadní chybou v ekonomii křesťanského života, takovou, jíž se (běda mi!) dopouštím sám, je podle mne to, že si nenacházíme mnoho příležitostí – a pokud ano, tak jen velmi krátkých – k důstojnému spočinutí v modlitbě s naším milostivým Otcem a jeho zbožňováníhodným Synem, Ježíšem Kristem.“

Z tohoto názoru nikdy neslevil. „Před Pánem“ trávil celé dny a někdy i noci a toužebně prosil o jeden den

v týdnu, který by mohl strávit celý ve skrytu, jen před Jeho tváří. Podle slov jeho bratra, týdny před velkým probuzením v jeho rodném Kilsythu, „se neustále modlil; zdálo se, že kromě modliteb mu bylo všechno ostatní lhostejné. Ať už se modlil sám, či s ostatními, za bílého dne to bylo jeho hlavní potěšení, zatímco v nočních hodinách jej slýchali, jak se hlasitě modlí.“ A Pán, jehož hledal, se dostavoval do jeho kostela *náhle*.

Mohli bychom zde pojednat o dalších, jako byl John Milne z Perthu, Patrick Miller z Dundee, Daniel Cormick z Kirriemuiru, bratři dr. Bonara, dr. James Hamilton z Londýna, Joseph Wilson z Abernyte, a o ostatních jejich „přátelích a společnících“. Postačí, když zmíním již jen jednoho z nich, Williama Hewitsona z Dirletonu. Dr. Andrew Bonar o něm řekl: „Jedna věc byla na panu Hewitsonovi nápadná. Zdálo se, že ve spojení s Bohem neměl žádné proluky – žádné přestávky. Když jsem byl s ním, měl jsem pocit, že jsem s člověkem, jenž je révou vinnou, zavražďovanou *neustále, v každém okamžiku*.“ A proto mohl Hewitson jednou popravdě říci: „S Ježíšem jsem lépe obeznámen než s jakýmkoli jiným svým přítelem na světě.“

O skryté modlitbě v osamění existuje bezpočet knih; zdá se mi však, že ještě zbývá prostor pro jednu – takovou, která by se důsledně a ze všech úhlů pohledu dovolávala zkušeností Božích svatých. Na následujících stránkách se ani v nejmenším nepokouším vysvětlovat tajemství obcování s Bohem a obchodování s nebesy. Nabízím jen prostý výčet postřehů, jež mohou být užitečné pro praxi modlitby těm, kteří pamatují na Pána. Velký Johann Albrecht Bengel vysvětloval, že pokud

při té či oné příležitosti zatoužil po nejdokonalejším důvěrném vztahu s opravdovými křesťany, bylo to proto, že chtěl zjistit, „jak se jim ve skrytu o samotě daří udržovat spojení s Bohem.“

Pane, nauč nás modlit se!

KAPITOLA PRVNÍ

MODLITEBNÍ ŽIVOT

Můj Bože, Tvůj útvor Ti odpovídá!

ALFRED DE MUSSET

Mou modlitební knížkou jest Láska Kristova.

GERHARD TERSTEEGEN

Modlitba je klíčem k nebesům a Duch pomáhá víře tímto klíčem otáčet.

THOMAS WATSON

Na jedné ze severoevropských katedrál můžeme obdivovat znamenitý figurální haut-relief znázorňující modlitební život. Je rozdělen na tři oddíly. První z nich upozorňuje na apoštolskou zásadu: „Bez ustání se modlete.“ Vidíme na něm průčelí rozlehlého chrámu s výhledem na tržiště. Na velkém náměstí se hemží zástupy nedomčekavých lidí, gestikulujících, smlouvajících – je zřejmé, že se všichni pokoušejí něco získat. Avšak Jeden z nich, s trnovou korunou a oděvem utkaným bez jediného švu odshora dolů, prochází mlčky hlučným davem a podrobuje nejdychtivější srdce posvátné bázni.

Druhý oddíl zachycuje vnitřní část chrámu a ilustruje společné církevní bohoslužby. Kněží v bílých

rouchách přecházejí sem a tam. Přinášejí olej do lampy, vodu do lavatoria a krev z oltáře. Jejich úmysly jsou čisté. S očima upřenými k neviditelné slávě plní povinnosti svého posvátného poslání.

Třetí oddíl nás uvádí do vnitřní, nejsvětější svatyně. Osamělý věřící vstupuje za oponu, tichý a skromný před tváří Boží, a sklání se před přihlížející šekínou, oblakem Boží přítomnosti. Tento reliéf znázorňuje skrytý modlitební život, o němž Mistr hovořil známými slovy: „Když se modlíš, vejdi do svého pokojíku, zavři za sebou dveře a modli se k svému Otci, který zůstává skryt; a tvůj Otec, který vidí, co je skryto, ti odplatí“ (Matouš 6,6).

Náš Pán pokládá za samozřejmé, že se Jeho lid bude modlit. V Písmu je také obvyklé, že modlitební povinnost není výslovně požadována, spíše naznačována. Vzhledem k tomu, že nám byl božsky vštípen instinkt, naší přirozeností je dovolávat se Boha, živoucího Boha. A navzdory tomu, že tento instinkt může být potlačován hříchem, probouzí se k moci vědomím vykoupení. Teologové všech škol a křesťané všech typů se v uznání tohoto principu nového života shodnou. Jan Zlatoústý prohlásil: „Spravedlivý neupustí od modlení, jinak by přestal být spravedlivým,“ a Augustin: „Kdo miluje málo, modlí se málo; kdo miluje hodně, modlí se hodně,“ a Richard Hooker: „Modlitba je první věc, která stojí na počátku spravedlivého života, a poslední věc, s níž spravedlivý život končí,“ a Père La Combe: „Ten, jehož srdce je čisté, se nikdy nepřestane modlit, a ten, jenž se modlí trvale, poznává, jaké to je, mít čisté srdce,“ a John Bunyan: „Pokud se nemodlíš, nejsi křesťan,“

a Richard Baxter: „Modlitba je dechem nové bytosti,“ a George Herbert: „Modlitba... krev duše.“

Nicméně i když je naše závislost na Bohu instinktivní, žádná povinnost nám není kladena v Písmu na srdce s takovou vroucností, jako trvalé spojení s Bohem. Hlavním důvodem požadavku nepřetržité komunikace je *náročnost modlitby*. Ve své podstatě jde o lopotný podnik. V rámci našeho snažení zachovat ducha modlitby jsme nuceni čelit vládám a mocnostem temnoty.

„Drahý křesťanský čtenáři,“ píše Jacob Boehme, „modlit se správně je vsutku seriózní práce.“ Modlitba je nejúchvatnější energie, jíž je lidský duch vůbec schopen.²

V jednom ohledu je to sláva a požehnání, v jiném lopota a dřina, bitva a smrtelná muka. Vzhůru sepjaté ruce se začnou třást dlouho předtím, než je území dobyto, napjaté šlachy a zrychlený dech prozrazují vyčerpání „nebeského pěšáka“. V důsledku tíhy, jež se zmocňuje bolavého srdce, vystupuje na čele pot i za chladného pŕlnočního povětří. Modlitba je povznesením k zemi upoutané duše k nebesům, vstupem očištěného ducha do svatosti a stržením třpytivého závoje, uzavírajícího vstup do slávy Boží jako opona. Je to vize neviditelného světa, rozpoznání myslí Ducha, úsilí zformulovat slova, jež člověk nemůže vyslovit.

„Člověk, jakmile se jednou doopravdy pomodlí,“ říká John Bunyan, „již nikdy není schopen ústně či písemně vyjádřit ony nevýslovné pocity, náklonnosti, tužby a touhy, jež Bohu modlitbou sdělil.“ Majestátní energii v přímluvné modlitbě vykazovali svatí církve judaistické – „Bušení do nebeských bran bouřemi

modlitby.“ Brali hradby království nebeského útokem. První křesťané osvědčovali svoje kvality na poušti, v žaláři, v aréně a spoléhali na pravdu Mistrových slov: „[Kdo] nebude pochybovat, ale bude věřit, že se stane, co [Bůh] říká, bude to mít.“ Jejich duše stoupaly k Bohu v prosebné modlitbě jako plamen šlehající z ol-táře vzhůru k nebesům.

Talmudisté potvrzují, že ve zbožném životě je třeba přísně dodržovat čtyři věci a jednou z nich je modlitba. Jeden z nich, jenž se v Kronenbergu setkal s Gerhardem Tersteegenem, o Tersteegenovi řekl: „Zdálo se mi, že se odebral přímo na nebesa a rozplynul se v Bohu; ale často byl během modlitby bílý jako stěna.“ David Brainerd si povšiml, že se při jedné příležitosti během prosebné modlitby nacházel ve stavu „extrémního zbytnění“ duše, kdy klečel a prožíval „taková muka a prosil s takovou vážností a neodbytností“, že když se posléze postavil na nohy, cítil se být „nesmírně sláb a vyčerpaný, že jsem v chůzi sotva udržel směr. Končetiny mi ochably, pot mi stékal po tvářích a po těle a cítil jsem, jako by se moje lidská podstata chystala rozpustit.“ Jeden současný spisovatel nás upozornil na Johna Fostera, který trávil ve svém kostelíku celé noci, pohroužený do duchovních cvičení. Neklidný duch jej nutil přecházet sem a tam, až jeho nepokojné nohy vyšlapaly v uličce mezi lavicemi viditelnou trasu.³

Uvést lze samozřejmě spoustu dalších příkladů, ale není nutné hledat mimo Písmo, abychom našli převládající zásady a příklady, jež nás informují o náročnosti modlitby. K tomu postačí prosebná modlitba žal-misty: „Zachovej mi život podle svého slova... Po tvých

ustanoveních tak toužím, svou spravedlností mi zachovej život... Podle svého milosrdenství mi zachovej život, svědectví tvých úst se budu držet... Podle svého milosrdenství mě vyslyš... podle svého soudu mi zachovej život... Pro své jméno mi zachovej život“; a stížnost evangelikálního proroka: „Nebylo nikoho, kdo by vzýval tvé jméno, kdo by procítl a pevně se tě chopil.“ Víme, co v modlitbě znamená „pachtit se“, „lopotit se“, „zápasit“, „zoufale se snažit“?⁴

Jiné vysvětlení náročnosti modlitby spočívá ve skutečnosti, že jsme po spirituální stránce omezení, ohlušení „hlukem střelců mezi napajedly“. Svátý Pavel nás nabádá udržet si svou modlitební energii „proti mocnostem, silám a všemu, co ovládá tento věk tmy, proti nadzemským duchům zla“. Dr. Andrew Bonar často říkával, že syrský (aramejský) král nenařizoval svým velitelům bojovat s velkým či slabým nepřítelem, nýbrž vždy jen s králem Izraele. Zdá se totiž, že vládce nadzemských mocí vkládá veškeré své síly do útoku proti duchu modlitby. Kdyby zvítězil v této bitvě, vyhrál by válku. Někdy jsme si satanského podnětu, namířeného bezprostředně proti modlitebnímu životu našich duší, vědomi. Někdy jsme uvedeni do stavu prožitku „vyprahlosti“, zkušenosti s pouští, a tvář Boží nad námi temná. Někdy, když se co nejušilovněji pokoušíme všechny myšlenky a představy podříditi poslušnosti Kristu, podléháme jakési rozháranosti a nepokoji. Někdy jako nástroj, jímž ďábel odvrací naši pozornost od procvičování modlitby, slouží prostě vrozená lenivost naší povahy. S ohledem na všechny tyto nástrahy musíme být horliví a odhodlaní a dávat pozor jako

strážný, jenž má na paměti, že lidské životy závisejí jen na jeho bdělosti, duchapřítomnosti a odvaze.⁵

„Co vám říkám,“ pravil Pán svým učedníkům, „říkám všem: Bděte!“ Jsou chvíle, kdy i bojovníci Kristovi ztrácejí pozornost a víru a přestávají bděle strážit dar modlitby. Vy, kteří čtete tyto řádky a uvědomujete si ztrátu schopnosti přimloutvat se, nedostatek radosti z komunikace, nesnáze či odmítání vyzpovídat se, vězte: „Rozpoemeň se, odkud jsi klesl, vrať se a jednej jako dřív.“⁶

*Och, nebeské hvězdy, blednoucí, planoucí,
och, vlny pod nimi, šeptající!
Země či nebesa či já, stejní byli jsme
i loni, před rokem!*

*Hvězdy na výšinách si zachovávají svůj kout,
vlny svůj navyklý vodní proud;
Láska je ztracena, láska, již býval jsem
loni, před rokem.⁷*

Jediným lékem na tento liknavý stav mysli je „oživit naši lásku“, jak píše biskup Polykarp církvi v Efesu, „v krvi Boží“. Požádejme o osvěžující dar Ducha svatého a rozhybejme svá umdlévající srdce novým odhalením *Božího milosrdenství*. Nepevnosti našeho charakteru pomůže Duch. Dostane se nám naprostého slitování Syna Božího, jenž nás obleče horlivým zápallem jako rouchem, roznítí naše náklonnosti nejmocnějším plamenem a naplní naše duše nebesy.

„Lidé by se měli modlit vždycky a“ – i když ochabování ducha doléhá na modlitbu jako stín – „neměli by